

Afyonkarahisar Okul Öncesi Eğitim Merkezlerinde Deri Hastalıkları Prevalansı

THE PREVALENCE OF SKIN CONDITIONS IN PRESCHOOL EDUCATION CENTERS IN AFYONKARAHISAR

Dr. Şemsettin KARACA,^a Dr. Mustafa KULAÇ,^a Dr. Reha DEMİREL,^b
Dr. Reşit KÖKEN,^c Dr. Hüsna ÖZEL,^a Dr. Ayşenur ÇETİŞLİ^a

^aDermatoloji AD, ^bHalk Sağlığı AD, ^cPediyatri AD, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, AFYONKARAHİSAR

Özet

Amaç: Pediyatri kliniklerine başvuran hastaların %6-24'ünün şikayetini deri hastalıklarının oluşturduğu rapor edilmiştir. Literatürdeki epidemiyolojik çalışmalar genellikle okul çağı çocuklarında yapılmış olup okul öncesi çocuklarda gerçekleştirilen prevalans çalışması sınırlı sayıdadır. Bu çalışmada okul öncesi çocuklarda deri hastalıkları ve bulgularının sıklığını belirlemek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Afyonkarahisar merkezinde okul öncesi eğitim veren 43 okulun 71 sınıfında bulunan 1084 öğrenci, Kasım 2004-Mart 2005 tarihleri arasında deri hastalıkları yönünden değerlendirilmiştir.

Bulgular: En az bir veya daha fazla deri hastalığı mevcut olan çocukların prevalansı %30.2'ydi. En sık görülen deri bulguları; melanositik nevüs (multipl, atipik) (%8.9), keratozis pilaris (%3) ve konjenital pigmente nevüsler (%2) idi.

Sonuç: Bu çalışma ülkemizde okul öncesi eğitim merkezlerindeki çocuklarda deri hastalıkları prevalansı üzerine yapılan ilk çalışma olup, bu yaş gruplarındaki çocukların üçte birinde deri hastalığı varlığını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi; eğitim; deri hastalıkları; prevalans

Abstract

Objective: It is reported that the skin diseases account for 6-24% of all visits to pediatric clinics. The epidemiological studies in the literature are usually about school age children, the prevalence studies about preschool age children are limited in number. The aim of this study is to determine the prevalence of skin conditions of children in preschool education centers.

Material and Methods: 1084 children of 71 classes of 43 schools which give preschool education in Afyonkarahisar city center were evaluated for skin conditions between 2004 September - 2005 March.

Results: The overall point prevalence of children with one or more skin conditions was 30.2%. The most common skin conditions were melanocytic nevus (multiple, atypical) (8.9%), keratosis pilaris (3%), congenital pigmented nevus (2%).

Conclusion: This study is the first study that was performed for determining prevalence of skin diseases in children in preschool education centers and has brought out that 30 percent this age group children have one or more skin conditions.

Key Words: Preschool; education; skin diseases; prevalence

Türkiye Klinikleri J Dermatol 2007, 17:4-8

Epidemiyolojik çalışmalar, sadece hastalıkların sıklığını tespit etmekle kalmayıp etkili sağlık hizmetlerinin planlanmasında da önemlidir. Deri hastalıklarının sıklığının tam olarak belirlenebilmesi, ancak geniş çaplı populasyon araştırmalarıyla mümkündür. Fakat bu tip araştırmalar

hem uzun zaman, hem de yüklüce bir bütçe gerektirirler.

Deri hastalıkları çocuklarda sık görülmesine rağmen, ülkemizde bu yaş grubundaki çalışmalar skabies ve pediküloz sıklığı üzerine yoğunlaşmış olup tüm hastalıkların sıklığını araştıran çalışmalar sınırlıdır.¹⁻⁴ Yapılan diğer çalışmalar da sağlık merkezlerine başvuran hastaların tanımlanması şeklindedir. Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda, pediyatri kliniklerine başvuran hastaların %6-24'ünün deri hastalıkları nedeniyle başvurdukları rapor edilmiştir.^{5,6} Ülkemizde yapılan bir çalışma-

Geliş Tarihi/Received: 25.11.2005 Kabul Tarihi/Accepted: 25.09.2006

Yazışma Adresi/Correspondence: Dr.Şemsettin KARACA
Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Dermatoloji AD, AFYONKARAHİSAR
skaraca@aku.edu.tr

Copyright © 2007 by Türkiye Klinikleri

da ise; deri hastalıklarından yakınanlar, sağlık ocaklarına başvuran hastaların %3.7'sini, hastanelere başvuran hastaların ise, %3.9'unu oluşturmaktadırlar.⁷ Diğer bir retrospektif çalışmada ise dermatoloji polikliniğine başvuran 0-16 yaş grubu hastalarda en çok %17.9 sıklıkla alerjik hastalıklar, ikinci sıklıkta ise %15.8 viral deri hastalıkları bildirilmiştir.⁸ Hastane tabanlı çalışmalar, sosyal sınıf, sağlık güvencesi, sağlık birimlerine ulaşılabilirlik, kültür ve eğitim gibi faktörlerden etkilendiğinden toplum tabanlı çalışmalara ihtiyaç vardır.⁹ Literatür taramasında, dünyada okul öncesi eğitim alan yaş grubu çocuklarda deri hastalıklarının sıklığını belirlemeye yönelik az sayıda çalışma varken ülkemizde benzer çalışmaya ulaşılamamıştır.

Bu çalışmanın amacı; Afyonkarahisar ilinde hizmet veren okul öncesi eğitim merkezlerindeki çocuklarda deri hastalık ve bulgularının sıklığını belirlemektir.

Gereç ve Yöntemler

Kesitsel tipteki bu prevalans çalışması Kasım 2004-Mart 2005 tarihleri arasında yapıldı. 200.212 nüfuslu Afyonkarahisar il merkezinde okul öncesi eğitim merkezlerine giden 43 farklı okulun 71 sınıfından 1232 çocuk olduğu saptandı. Araştırmada örneklem yapılmaksızın çocukların tümüne ulaşılması hedeflendi. Resmi veya özel statüde olan okul öncesi eğitim merkezleri tarafından öğrenci başına 40 ile 200 YTL arasında değişen aylık ücret alındığı öğrenildi.

Çalışma için il valiliği ve milli eğitim müdürlüğünden izin alındı. Okul müdürlükleri ve sınıf öğretmenleri konu hakkında sözlü olarak bilgilendirildi. Çalışmaya alınan çocuklardan 148'i çocuk, okul devamsızlığı veya bilgi formunu doldurmadığından çalışmadan çıkarıldı. Sonuç olarak 1084 çocuk (%88) çalışma kapsamında değerlendirildi.

Okullardaki muayeneye başlamadan 2 hafta önce, velilere okul yönetimi aracılığıyla, sosyodemografik verileri ve bilgilendirilmiş olur formunu içeren detaylı bir bilgi formu dağıtıldı. Çocuklar, muayene başlamadan önce yapılacak işlem hakkın-

da bilgilendirildi. Her bir çocuk, bir odada doğal ışık altında tüm elbiseleri çıkartılarak biri uzman diğeri dermatoloji eğitimi gören asistan tarafından birebir muayene edildi. Genital bölgeler muayene edilmedi. Fungal enfeksiyon şüphesinde, çocuk ebeveyni aracılığıyla hastaneye çağrılarak %10'luk potasyum hidroksitle (KOH) mikroskopik inceleme yapıldı.

Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare testi kullanıldı. Anlamlılık seviyesi olarak $p < 0.05$ alındı.

Bulgular

Bu çalışmada, 579 erkek (%53.4) ve 505 kız (%46.6) olmak üzere 4-6 yaş arası 1084 çocuk deri hastalıkları yönünden değerlendirildi. Değerlendirmeye alınan 1084 çocuktan 327'sinde (%30.2) en az bir veya daha fazla deri hastalığı veya bulgusu mevcuttu. En sık görülen deri bulguları; 97 çocukta (%8.9) melanositik nevüs (multipl, atipik), 33 çocukta (%3) keratozis pilaris ve 22 çocukta (%2) konjenital pigmente nevüslerdi (Tablo 1). Çalışmaya alınan çocuklarda cinsiyet açısından dermatolojik hastalıkların görülmesinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p = 0.556$).

Araştırma grubunun ailelerinin %89'unun sosyal güvencesi olduğu, aylık gelir düzeyi açısından %29'unun düşük (< 1000 YTL) olduğu görüldü. Babalardan lise ve üniversite mezunu olanlar %84 iken annelerin %68'i lise ve üniversite mezunu idi. Annelerin meslek dağılımı incelendiğinde %25'i ev hanımı, diğerleri ise çalışıyordu. Babaların meslek dağılımı; %12'si eğitimci, %6'sı sağlık çalışanı geri kalanı memur, işçi, serbest meslek veya esnaf şeklindeydi.

Tartışma

Dünyada olduğu gibi, ülkemizde de çocukluk çağına yönelik az sayıda dermatolojik hastalıklara yönelik epidemiyolojik çalışma mevcuttur. Okul öncesi eğitim merkezlerinde bulunan çocuklarda deri hastalıkları sıklığını araştıran bir çalışmaya ise

Tablo 1. Okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklarda görülen deri hastalıkları.

Hastalıklar	Olgu sayıları (%)
<i>Enfeksiyon hastalıkları</i>	
Parazitik	
Pedikülozis kapitis	4 (%0.4)
Skabies	4 (%0.4)
Viral	
Verruka (plana juvenilis, vulgaris, filiformis)	11 (%1)
Herpes simpleks enf.	1 (%0.1)
Su çiçeği	14 (%1)
Molloskum kontagiozum	6 (%0.6)
Fungal	
Onikomikoz	1 (%0.1)
Tinea pedis/korporis	2 (%0.2)
<i>Dermatit/ekzema</i>	
Seboreik dermatit	5 (%0.5)
Psöriazis	1 (%0.1)
Keratozis pilaris	33 (%3)
Kontakt dermatit	5 (%0.5)
Diskoid ekzema/liken simpleks	2 (%0.2)
Atopik dermatit	5 (%0.5)
Papüler ürtiker	3 (%0.3)
Vitiligo	4 (%0.4)
Pitriyazis alba	1 (%0.1)
Pitriyazis rozea	1 (%0.1)
<i>Deri eki bozuklukları</i>	
Alopesi areata	1 (%0.1)
Hipertrikoz	6 (%0.6)
Hiperhidroz	6 (%0.6)
Miliyarya	3 (%0.3)
Tırnak distrofisi	3 (%0.3)
<i>Dermal /subkutan bozukluklar</i>	
Livedo retikularis	3 (%0.3)
<i>Nevüs/hamartom</i>	
Nevüsler	
Konjenital nevüs	22 (%2)
Nevus, multipl, atipik	97 (%8.9)
Spider anjiyom	2 (%0.2)
Hemanjiyom	8 (%0.7)
Nevus flammeus	5 (%0.5)
Cafe au lait lekesi	16 (%1.5)
Telenjektazi	12 (%1.1)
Becker nevüs	1 (%0.1)
Milia	1 (%0.1)
En az bir deri hastalığı bulunan	327 (%30.2)

rastlanmamıştır. İnanır ve ark. Manisa il merkezi ve kırsal kesimden birer okulun öğrencilerinde deri

hastalıkları sıklığını tespit edip sosyoekonomik verilerle karşılaştırmışlardır. Çalışmalarında 785 öğrenci değerlendirilmiş ve 608'inde (%77) en az bir deri hastalığı tespit edilmiştir.¹ Çalışmamızda ise; Afyonkarahisar il merkezinde bulunan, milli eğitim müdürlüğüne bağlı eğitim veren, resmi ve özel statüdeki okul öncesi eğitim merkezlerinden 1084 öğrenci çalışmaya alınmış ve 327 çocukta (%30.2) en az bir veya daha fazla deri hastalığı belirlenmiştir.

Çalışmamızda; melanositik nevüsler %8.9, keratozis pilaris %3 ve konjenital pigmente nevüsler %2 sıklıkla tespit edilmiştir. Bu sonuçlar İnanır ve ark.nın Manisa ilinde ilkököl çocuklarında yaptıkları deri hastalıkları prevalans çalışmasında, daha yüksek enfeksiyon hastalığı sıklığı bulmaları ve toplamda daha sık hastalık görülmesi dışında, diğer dermatolojik hastalıkların prevalans oranları ile benzerlik göstermektedir.¹

Sosyoekonomik düzeyle ilişkili olarak sıklığı değişkenlik gösteren parazitik, fungal ve viral hastalıklar, çalışmamızda diğer çalışmalara göre daha az oranda tespit edilmiştir. Doğan ve ark.nın Malatya'da, ilk ve ortaokul öğrencilerinde yaptıkları çalışmada; viral hastalıklardan, verrüler %2, herpes simpleks %0.15, molloskum kontagiozum %0.032 ve su çiçeği ise %0.011 sıklığında belirlenmiştir.¹⁰ Çalışmamızda ise; bu oranlar sırasıyla %1, %0.1, %0.6 ve %1.3 olarak bulunmuştur. Çalışmamızda; %0.4 olarak tespit edilen pedikülozis kapitis ve skabies sıklığı, Özcan ve ark.nın tespit ettiği, pedikülozis kapitis %1.3 ve skabies %0.08 sıklığından farklıdır.⁴ Aradaki bu farkın, resmi veya özel statüde olan okul öncesi eğitim merkezleri tarafından (40-200 YTL) aylık ücret alınmasından dolayı, bu okullara daha çok orta ve yüksek sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının devam etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda; İnanır ve ark.nın yaptığı çalışmaya benzer olarak, nevus ve hamartom grubundan sonraki en sık görülen hastalık grubu dermatitlerdir. Bu grupta ise, keratozis pilaris (%3) ilk sırayı almaktadır (Tablo 1).¹ Sağlık ocaklarına başvuran ve deri hastalıklarından yakınan 0-6 yaş

grubu hastalarda, en sık görülen dermatozlar; dermatit-ekzema, bakteriyel hastalıklar, fungal hastalıklar, viral hastalıklar ve ürtikerdir.⁷ Çalışmamızda, en sık görülen deri bulgusu melanositik nevüsler olmasına rağmen, yukarıdaki çalışmada ilk 5'e bile girememesi, bu konuda ebeveyn eğitiminin yetersiz olduğunu veya nevüslerin halkımızca fazla önemsenmediğini düşündürmektedir.

Cafe au lait lekesi (%1), pigmente konjenital nevüsler (%2) ve multiple ya da atipik nevüslerden (%8.9) sonra üçüncü sıklıkla görüldü. Cafe au lait lekeleri derinin herhangi bir yerine yerleşim gösterebilirler. Çalışmamızda tüm lezyonlar soliter olup gövde ve bacağına yerleşim göstermekteydi.

Romanya'da Bükreş kentinde, 6-12 yaşlar arasındaki okul çocuklarında yapılan prevalans çalışmasında, 1114 öğrenci taranmış, en az bir deri hastalığı bulunan çocuk sayısı 254 (%22.8) olarak rapor edilmiştir.¹¹ Bu veriler çalışmamızdaki sonuçlara benzerdi. Bu prevalans çalışmasında, enfeksiyon hastalıkları grubu %6.3 sıklıkla birinci sırayı alırken en sık görülen bulgular, pitiriazis alba (%5.1) ve keratozis pilaris (%4) olmuştur. Bizim çalışmamızda en sık görülen melanositik (atipik, multiple) nevus bu çalışmada %0.45 olarak tespit edilmiştir.

Atopik dermatit sıklığı Romanya çalışmasında %2.42, Manisa yöresinde %6.8 iken bizim çalışmamızda sadece %0.5 idi. Atopik dermatit sıklığı, toplum tabanlı serilerde, ebeveynlerin verdikleri bilgilere ya da hekimlerin deri muayenelerine göre tespit edilmiştir. Bu hekim grubunu, pratisyenler, pediatristler ya da nadiren dermatologlar oluşturmuştur.¹² Bu nedenle atopik dermatit sıklığı çalışmalara göre değişkenlik göstermektedir. Biz çalışmamızda muayene sırasındaki deri bulguları ve çocuktan aldığımız hikayeye dayanarak Hanifin-Rajka kriterlerine göre tanı koymaya çalıştık. Atopik dermatit sıklığının az olması, ebeveyn anketinde ayrıntılı sorgulanmamış olmasına bağlı olabilir.

Sonuç

Sonuç olarak; bu çalışma okul öncesi eğitim merkezlerine giden çocuklarda deri hastalıkları prevalansı üzerine yapılan ilk çalışma olup, okul öncesi eğitim merkezlerine giden, bu yaş gruplarındaki çocukların üçte birinde deri hastalığı varlığını ortaya koymuştur. Bu okullara gidebilen çocukların sosyoekonomik düzeylerinin orta veya yüksek olması, parazitik, fungal ve viral hastalık sıklığının az olmasını, bakteriyel deri hastalıklarına hiç rastlanmamasını açıklayabilir.

Gerek yaş gurubu, gerekse sosyoekonomik özelliklerden dolayı; daha düşük deri hastalığı riskine sahip olması beklenen, okul öncesi eğitime devam eden çocuklarda, bu oranda deri hastalığı saptanması nedeniyle, bu yaş grubundaki çocuklarda daha kapsamlı epidemiyolojik çalışmaların yapılmasının, sağlık hizmetleri ve eğitim programları geliştirilmesinin, koruyucu hekimlik ve halk sağlığı açısından önemli olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Inanir I, Sahin MT, Gunduz K, Dinc G, Turel A, Ozturkcan S. Prevalence of skin conditions in primary school children in Turkey: differences based on socioeconomic factors. *Pediatr Dermatol* 2002;19:307-11.
2. Ogunbiyi AO, Owoaje E, Ndahi A. Prevalence of skin disorders in school children in Ibadan, Nigeria. *Pediatr Dermatol* 2005;22:6-10.
3. Çetinkaya Z, Altındış M, Kulaç M, Karaca S, Piyade M. Afyon'da İlköğretim Okullarında Pediculus Humanus Kapitis Yaygınlığı ve Permethrin ile Tedavisi. *Türkiye Parazitoloji Dergisi* 2004;28:205-9.
4. Özcan A, Doğan G, Şenol M, Yakıncı C, Şahin S, Yoloğlu S. Malatya'da ilkokul öğrencilerinde pedikülozis kapitis ve skabies araştırması. *Türkiye Parazitoloji Dergisi* 1996;20:61-5.
5. Hayden GF. Skin diseases encountered in a pediatric clinic. A one-year prospective study. *Am J Dis Child* 1985;139:36-8.
6. Tunnessen WW. A survey of skin disorders seen in pediatric general and dermatology clinics. *Pediatr Dermatol* 1984;1:219-22.
7. Özcan A, Şenol M, Bayram N, et al. Sağlık ocaklarına başvuran hastalarda deri hastalıklarının durumu. *T Klin Dermatol* 2005;15:129-35.

8. Oruk Ş, İter N, Atahan ÇA, Gürer MA. Çocuklarda dermatolojik problemler. T Klin Dermatol 2002;12:1-4.
9. Fung WK, Lo KK. Prevalence of skin disease among school children and adolescents in a Student Health Service Center in Hong Kong. Pediatr Dermatol 2000;17:440-6.
10. Doğan G, Özcan A, Şenol M, Şaşmaz S. Malatya'da ilk ve ortaokul öğrencilerinde derinin viral hastalıklarının prevalansı. Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi 1997;4:387-90.
11. Foley P, Zuo Y, Plunkett A, Marks R. The frequency of common skin conditions in preschool-age children in Australia: atopic dermatitis. Arch Dermatol 2001;137:293-300.
12. Roman Popescu R, Popescu CM, Williams HC, Forsea D. The prevalence of skin conditions in Romanian school children. Br J Dermatol 1999;140:891-6.